

Hodnocení diplomové práce Tomáše Jirsy na téma

Právní postavení rodinných příslušníků unijních občanů ve světle evropského práva

Volný pohyb unijních občanů představuje nesporně jeden z největších úspěchů evropské integrace. Dynamický vývoj tohoto stěžejního principu práva EU, který navazuje na pokrokovou až aktivistickou judikaturu Soudního dvora EU, se stal mnohokrát předmětem odborných právních studií, a to i na úrovni diplomových a jiných kvalifikačních prací. Ve své diplomové práci se Tomáš Jirsa zaměřil na velmi zajímavý aspekt unijního občanství, kterému byla v odborné literatuře dosud věnována menší pozornost, a to je postavení rodinných příslušníků unijních občanů. Příslušná unijní úprava komplexním způsobem dopadá na národní legislativu např. v oblastech migrace, sociálního zabezpečení či přístupu k zaměstnání.

Diplomant vymezil poměrně úzký tematický okruh, v jehož rámci provedl velmi důkladnou analýzu. Studie pojednává o náročné problematice, která je nepochybně vhodným tématem diplomové práce na právnické fakultě.

Formální aspekty

Práce obsahuje 86 stran čistého textu. Autor připojil kromě obsahu také seznam použitých zkratk, který ulehčuje orientaci v textu. Práce je vybavena poměrně rozsáhlým seznamem použité literatury, který je standardním způsobem členěn na primární a sekundární prameny. Autor ve své práci vycházel z literatury psané v češtině a v angličtině. Práci se sekundární literaturou a s poznámkami pod čarou lze označit za velmi solidní a poctivou. Je zřejmé, že formálním náležitostem byla věnována velká pozornost.

Práce je čtivá a psaná odborným jazykem. Z formálního hlediska diplomová práce jednoznačně splňuje kritéria kladená na tento druh vědecké studie.

Obsah

Kromě úvodu a závěru autor členil svoji práci na 3 hlavní kapitoly, přičemž rozšířil samotný závěr o nástin možných opatření *de lege ferenda*. Systematika je přehledná a odpovídá struktuře analyzovaného problému. V úvodu autor vymezil cíle a metodologii své práce. Za primární cíl práce označil autor zkoumání právního postavení rodinných příslušníků unijních občanů, a to zejména ve světle klíčové směrnice 2004/38/ES o právu občanů Unie a jejich rodinných příslušníků svobodně se pohybovat a pobývat na území členských států. Autor dále vymezil řadu dílčích otázek zaměřených mimo jiné na vývoj definice rodinného příslušníka a na status různých kategorií rodinných příslušníků i unijních občanů.

V první části své práce vymezil autor pojetí unijního občanství a věnoval se vývoji volného pohybu osob v rámci práva EU. Byť tato kapitola nepojednává přímo o statusu rodinných příslušníků, zapadá do logické koncepce práce. Status rodinných příslušníků je totiž odvozen ze statusu samotných unijních občanů, a proto má konkrétní úprava unijního občanství přímý dopad na práva rodinných příslušníků. V této souvislosti je na místě, že se autor zabýval i možnými dopady případné změny koncepce unijního občanství (str. 18-22).

Druhá kapitola představuje problém definice rodinného příslušníka, který má svůj základ nejen v příslušných unijních normách, ale má současně i nespornou lidskoprávní dimenzi. Autor se zde zaměřil především na analýzu řešení zvoleného ve směrnici 2004/38/ES a uchopil význam pojmu rodinného příslušníka ve světle judikatury Soudního dvora EU. Autor správně upozornil na určitou „dvojkolejnost“ unijního přístupu k pojetí rodinného příslušníka, když benevolentní úpravu směrnice 2004/38/ES porovnal se standardy zakotvenými ve směrnici 2003/86/ES o právu na sloučení rodiny, která v neprospěch rodinných příslušníků občanů třetích zemí zavádí poněkud přísnější pravidla. Autor považuje rozdílný přístup za dostatečně odůvodněný odlišnými cíli, které sledují obě zmíněné směrnice. Současně si však všiml i určité návaznosti na lidskoprávní pojetí rodinných vztahů.

Ve stěžejní třetí kapitole představil autor konkrétní rozsah práv rodinných příslušníků unijních občanů. Co se týče klíčového práva na volný pohyb a pobyt na území jiného členského státu, věnoval se autor různým řešením diskutovaným v odborné literatuře. Právem vyzdvihl význam primárního práva pro výklad práv rodinných příslušníků, která jsou kodifikována na úrovni sekundárního práva (zejména ve směrnici 2004/38/ES). Při podrobném rozboru práva na pobyt autor poukázal na řadu výkladových problémů, např. u rodinných příslušníků, kteří během svého pobytu přicházejí o referenční osobu (str. 66-69).

Závěr práce je přehledný a nabízí zajímavou reflexi *de lege ferenda*. S konstatováním, že dílčí změny institutu unijního občanství ve prospěch některých kategorií občanů třetích zemí by mohly přispět k odstranění nerovnosti, lze souhlasit. Je též nesporné, že by navržená reforma unijního občanství vyžadovala i novou úpravu rozhodovacích pravomocí orgánů EU a národních orgánů.

Celkové hodnocení

Diplomant předložil velmi kvalitní studii, která jak z formálního hlediska, tak i obsahově splňuje kritéria kladená na diplomovou práci na Právnické fakultě UK. V celé řadě aspektů běžné standardy převyšuje. Lze vyzdvihnout angažovaný a autentický vědecký přístup autora. Cíle práce lze považovat za splněné.

Práci doporučuji k obhajobě a předběžně ji hodnotím známkou „výborně“. V rámci ústní obhajoby by se mohl diplomant vyjádřit k následujícím otázkám:

- V souvislosti s lidskoprávní koncepcí rodinných vztahů by bylo vhodné se vyslovit k potenciálnímu dopadu judikatury Evropského soudu pro lidská práva na odlišný přístup unijního práva k rodinným příslušníkům unijních občanů a občanů třetích zemí (viz např. případy *Slivenko v. Latvia* a *Onur v. the United Kingdom*).
- Jak by mohla být konstruována loajalita unijního občana v případě, že by byla narušena akcesorita unijního občanství? Jak by se měly v rámci samostatného unijního občanství upravit případy dvojího občanství, a to zejména ve světle národních úprav, které nabytí cizího občanství sankcionují ztrátou dosavadního (národního) občanství?

V Praze, dne 29. července 2016

Doc. Dr.iur. Harald Scheu, Ph.D.